

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie

klíčová kompetence	Postupy, metody, formy práce, aktivity a příležitosti podporující rozvoj jednotlivých klíčových kompetencí na naší škole
Kompetence k učení	<ul style="list-style-type: none"> • Formou nácviku vedeme žáky k využívání ustálených optimálních metod a způsobů učení, které volíme s ohledem na individuální možnosti každého žáka. • Při vzdělávání usilujeme o eliminaci rušivých podnětů a vytváření atmosféry pohody, aby žáci mohli pracovat v klidu, nebáli se požádat o radu, diskutovat, projevit své názory. • Zadáváme žákům přiměřené a zajímavé úlohy odstupňované individuálně podle náročnosti, aby každý žák mohl zažít pocit úspěchu a byl motivován pro další učení. • Vhodnou skladbou rozvrhu z hlediska náročnosti jednotlivých vyučovacích předmětů, zařazováním relaxačních aktivit v hodinách i o přestávkách vedeme žáky k dodržování psychohygieny učení. • Ve všech předmětech klademe důraz na čtení s porozuměním, orientaci v textu a práci s textem. • Seznamujeme žáky s významem základních pojmů, termínů, znaků a symbolů z různých vzdělávacích oborů a vedeme je k jejich aktivnímu používání, průběžně si ověřujeme správnost pochopení. • Učíme žáky vyhledávat informace z více zdrojů, využíváme encyklopedie, audiovizuální techniku, slovníky, výukové programy, multimediální zdroje včetně internetu. • Navozujeme situace, v nichž žáci prakticky uplatňují získané informace, při čemž je třídí (shodné, podobné, odlišné, důležité, nepodstatné). • Prostřednictvím spojení výuky s praktickými příklady objasňujeme žákům smysl a cíl učení. • Umožňujeme žákům podílet se na organizování třídních a školních akcí, čímž podporujeme rozvoj samostatnosti a zodpovědnosti za svěřené úkoly. • Zařazujeme metody skupinové práce, vedeme žáky ke kooperaci, k rozpoznání své optimální role ve skupině na základě odhadu svých schopností. • Využíváme metodu vzájemného hodnocení a sebehodnocení žáků pod vedením učitele, čímž rozvíjíme schopnost rozpoznávání vlastních možností, schopností, problémů či dosaženého pokroku. • Podporujeme prezentaci výsledků práce žáků na veřejnosti, vedeme je ke srovnávání s pracemi ostatních účastníků • Formou besed, exkurzí, prezentací praktických příkladů negativního dopadu nedostatečného vzdělání na možnost pracovního uplatnění vedeme žáky k pochopení významu vzdělání a celoživotního učení.

Kompetence k řešení problémů

- Zadáváme žákům přiměřeně náročné problémové úlohy spjaté s praktickým životem, při jejich řešení navozujeme a následně upevňujeme relativně ustálené optimální postupy jejich řešení.
- Učíme žáky používat při řešení problémů metodu jednoduchého experimentu, pozorování a následné analýzy získaných informací.
- Na základě pozorování a rozboru vedeme žáky k identifikaci podstaty a příčin problémů, k samostatnému výběru způsobu řešení ze spektra osvojených alternativních možností, v závislosti na individuálních možnostech k hledání nových řešení.
- Při nácviku řešení problému pracujeme s chybou, důraz klademe na rozpoznání chyby a nalezení opravného správného řešení.
- Povzbuzujeme žáky pozitivním hodnocením, pokud přes vynaloženou snahu a úsilí nedosáhnou úspěchu, motivujeme je k překonávání nezdaru a překážek.
- Při řešení problémových úloh vedeme žáky k využívání všech zdrojů informací, třídění informací, rozpoznávání hlavní myšlenky tak, aby byli schopni obhájit svou variantu řešení.
- Schopnost plánování a organizování při řešení podporujeme zapojením žáků do přípravy třídních a celoškolních akcí.
- Vedeme žáky k prezentaci svých názorů a dovedností na veřejnosti prostřednictvím školního časopisu, nástěnek, výstav, soutěží, přehlídek, akademie apod.
- Zařazujeme různé formy hodnocení a sebehodnocení s cílem rozvíjet schopnost žáků posoudit vlastní limity a možnosti při řešení problémové situace.
- Formou modelování reálných situací za využití činnostního učení, zážitkové pedagogiky a dramatické výchovy učíme žáky řešit problémy a úlohy v běžném každodenním životě.
- Rozvíjíme komunikační schopnosti žáků tak, aby dokázali formulovat problém, sdělit ho druhým, požádat o pomoc a radu, případně poskytnout pomoc a radu druhým.
- Při skupinových aktivitách vštěpujeme žákům pravidla týmové spolupráce při řešení problémů, vedeme je k pocitu zodpovědnosti za výsledek celé skupiny.
- Všemi dostupnými způsoby nacvičujeme sebeovládání žáků ve vypjatých a krizových situacích.
- Prostřednictvím besed, exkurzí, aktivit v terénu, názorných ukázek nacvičujeme se žáky schopnost rozpoznat nebezpečné problémové situace ohrožující zdraví a život, předcházet jim, dokázat poskytnout a přivolat pomoc.

Kompetence komunikativní

- Formou zadávání srozumitelných, jednoznačných pokynů a otázek učíme žáky naslouchat s porozumění obsahu sdělení a odpovídajícím způsobem na něj reagovat.
- Nacvičujeme se žáky dovednost vyjadřovat se celými větami, dbáme na používání spisovné podoby jazyka.
- Předkládáme žákům podněty a problémové úlohy vedoucí ke správnému formulování a kladení otázek
- Předkládáme žákům přiměřeně náročné učební i doplňující texty, dbáme na čtení s porozuměním a orientaci v těchto textech.
- Ve všech předmětech rozšiřujeme slovní zásobu žáků tím, že dbáme na vysvětlování a správné užívání nových, neobvyklých nebo méně používaných pojmů a slovních spojení (včetně ustálených slovních obrátů, úsloví a rčení, tradičních lidových přísloví) – učíme žáky rozpoznávat pojmy, jimž nerozumí, a ptát se na jejich význam.
- S přihlédnutím k individuálním potřebám předkládáme žákům široké spektrum učebních a doplňujících materiálů (fotodokumentace, videoprojekce, zvukové a hudební nahrávky, výukové objekty za využití prezentační techniky, výtvarná a literární díla, využití novin, časopisů, televize, rozhlasu, internetu) – nacvičujeme jejich využívání k rozvoji vlastních dovedností a vědomostí.
- Prostřednictvím dramatizace, her a praktických cvičení seznamujeme žáky s prostředky neverbální komunikace a běžně používanými piktogramy.
- V závislosti na věku a individuálních možnostech rozvíjíme dovednost srozumitelného písemného vyjadřování. U žáků s diagnostikovanou nižší mírou podpurných opatření k tomu vedle běžných forem nácviku využíváme též zadávání samostatných nebo skupinových jednoduchých prací, nabízíme možnost prezentace ve školním časopise.
- Nácvikem, diferencovaným dle osobnostních limitů, v praktických činnostech učíme žáky správně využívat technické informační a komunikační prostředky, zejména s důrazem na zásady a bezpečnost při telefonickém kontaktu a komunikaci prostřednictvím internetu.
- Navozováním reálných situací, formami diskuse, dramatizace, řízeného rozhovoru učíme žáky pravidlům partnerské komunikace s vrstevníky, s učiteli a dalšími dospělými osobami – usilujeme o eliminaci hrubostí a vulgarismů v komunikaci dětí.
- Podporujeme aktivitu žáků při zapojování do dialogů, podněcujeme je k vyjadřování a obhajování vlastních názorů a postojů přiměřeným způsobem, současně je vedeme zejména vlastním příkladem ke schopnosti naslouchat druhým a respektovat je.
- Zapojováním žáků do soutěží, přípravou vystoupení pro rodiče a veřejnost, navštěvováním kulturních a jiných akcí vytváříme podmínky pro zapojování žáků do společnosti, pro vytváření vztahů s ostatními lidmi.
- Prostřednictvím skupinových aktivit (dramatizace, zpěv a jiné hudební aktivity, skupinové pracovní činnosti, třídní projekty, besídky, soutěže družstev, společná shromáždění) učíme žáky komunikovat v kolektivu a přijímat různé role ve skupině.
- Vedeme žáky k tomu, aby využívali komunikativních dovedností k vytváření sociálních vztahů, neupřednostňovali konkrétní jedince či skupiny, podporovali přátelské vztahy, pomáhali při začleňování nových spolužáků do školního kolektivu, udržovali přátelskou komunikaci mezi třídami.

Kompetence sociální a personální

- Ovlivňujeme třídní i celoškolní klima s cílem vytváření atmosféry spolupráce, přátelských vztahů, tolerance a vzájemného respektu.
- Pravidla chování a vzájemného soužití ve škole stanovujeme jednoznačně a srozumitelně, při jejich formulování využíváme názory a postřehy žáků i jejich rodičů.
- Jednotným postupem při výkladu a dodržování práv a povinností budujeme u žáků schopnost přijímat důsledky svých rozhodnutí.
- Při hodnocení vzdělávacích výsledků a chování žáků preferujeme hodnocení bezprostřední, srozumitelné a v maximální možné míře pozitivní, tj. vyzdvihující i dílčí úspěch, kladné vlastnosti, úsilí a snahu, čímž posilujeme sebevědomí žáka.
- Poskytujeme žákům prostor pro vlastní hodnocení i hodnocení ostatních jednotlivců či skupin, využíváme též metodu kolektivního hodnocení.
- Účastí na akcích celopražského či republikového charakteru poskytujeme žákům možnost sebehodnocení a srovnávání výkonů i chování s vrstevníky z jiných škol.
- Do výuky zařazujeme kooperativní činnosti, učíme žáky pracovat ve dvojicích a skupinách při respektování dohodnutých pravidel. Vedeme je k tomu, aby dokázali přijmout jednoduchou a proměnlivou roli ve skupině, byli schopni uplatňovat a posuzovat své reálné schopnosti a možnosti.
- Prostřednictvím dramatické výchovy, navozováním modelových životních situací, dialogem a diskusemi budujeme u žáků vzory optimálních vztahů v rodině, skupině vrstevníků a ve společnosti obecně.
- Jsme vnímaví k osobním problémům žáků. Prostřednictvím spolupráce třídního učitele, výchovného poradce, metodika sociálně patologických jevů, školského poradenského pracoviště a případně dalších odborníků pomáháme žákům hledat v těchto situacích optimální řešení.
- Za využití praktických příkladů z reálného života, literatury, sdělovacích prostředků a dalších materiálů, formou tematicky zaměřených besed a exkurzí upozorňujeme na negativní příklady společenských vztahů, učíme žáky rozpoznávat nevhodné a rizikové chování, které je v rozporu se základními mravními hodnotami a běžnými normami slušného chování.
- V rámci běžné výuky, organizováním odborných besed a exkurzí formujeme základy právního vědomí žáků, čímž je jednak připravujeme na odpovědnost za své konání v dospělosti a současně posilujeme jejich schopnost rozpoznat nebezpečí vlastního fyzického a psychického zneužívání.
- Navozujeme při výuce a dalších školních akcích situace, při nichž zdatnější žáci pomáhají slabším.
- Pořádáme školní akce (školy v přírodě, akademie, cvičení nebo soutěže v přírodě, slavnostní shromáždění k ukončení školního roku aj.), kterých se účastní žáci s různým druhem a stupněm znevýhodnění. Tyto akce podporují rozvoj empatie a tolerance vůči potřebám nemocných a postižených jedinců.

Kompetence občanské

- Prostřednictvím řádu školy, který je vytvářen v souladu se základními právními normami i s běžnými pravidly slušného chování a vzájemného soužití, předkládáme žákům základní rámec školních i společenských norem.
- Umožňujeme žákům a jejich rodičům vyjádřit přiměřeným způsobem vlastní názor k životu školy.
- Praktickými příklady, uplatňováním demokratických principů v rámci školy, formou besed vytváříme základní povědomí o právech a povinnostech občana demokratické společnosti.
- Při rozborech a řešení problémových situací učíme žáky rozpoznávat a vyhodnocovat pozitivní a negativní projevy chování.
- Formou exkurzí a navozováním reálných situací seznamujeme žáky s fungováním důležitých orgánů a institucí, průběžně nacvičujeme vyplňování běžných formulářů, dotazníků, žádostí.
- Za využití exkurzí, činnostního učení a dramatické výchovy nacvičujeme se žáky zvládání běžných životních situací a činností, jako např. návštěva lékaře, cestování hromadnými dopravními prostředky, nakupování v různých typech obchodů, využívání informačních služeb na neznámých úřadech, jednání na poště, v bance apod.
- Vedeme žáky k vlastenectví, objasňujeme jim význam státních svátků a symbolů, významných dnů, seznamujeme je s výraznými osobnostmi a událostmi našich dějin i současnosti a jejich přínosem. Vedle běžných aktivit v hodinách k tomuto cíli využíváme pořádání tematických výstav, soutěží, projektů, praktických dílen aj.
- Vyjíždíme na školy v přírodě a turistické kurzy, na nichž si žáci v praktických situacích osvojují chování v souladu s ochranou životního prostředí, učí se zásadám společného soužití, mají možnost pomáhat slabším a méně zdatným, osvojují si pravidla kulturního stolování, učí se samostatnosti.
- Seznamujeme žáky s vlastními kulturními a duchovními tradicemi i tradicemi jiných národů a etnických skupin. Za využití lidové slovesnosti, hudby, literatury, výtvarného a filmového umění je vedeme k toleranci vůči spolužákům z odlišného kulturního prostředí. Netolerujeme projevy rasismu a xenofobie mezi žáky, ani ze strany rodičů a návštěvníků školy.
- V rámci péče o životní prostředí jsou žáci vedeni k třídění odpadu a k rozpoznávání odpadu nebezpečného (soutěž jednotlivců a tříd ve sběru papíru, box pro sběr baterií, třídění skla a plastů). Dále žáci pečují o své pracovní místo (třídu), v rámci pracovního vyučování pečují o pokojové květiny, školní pozemek, udržují pořádek v atriích a na školním hřišti.
- Vytváříme žákům příležitosti zapojit se v rámci školních aktivit, volitelných a nepovinných předmětů do činností souvisejících s ochranou a podporou zdraví (sport. turnaje, zdravotní tělesná výchova, hra na zobcovou flétnu, projekty, spoluvytváření nástěnky ke zdravému životnímu stylu a patologickým formám chování).
- Zprostředkováváme žákům besedy zaměřené na nebezpečí poškození zdraví v důsledku rizikového chování různého charakteru (zneužívání návykových látek, úrazy, bezpečnost v dopravě, kriminalita. apod.)
- V rámci výuky žáky seznamujeme při všech vhodných příležitostech s možnostmi vzniku krizových situací a prakticky nacvičujeme chování, dovednosti a postupy potřebné k jejich řešení s důrazem na situace ohrožující zdraví a život člověka (návlek evakuace, 1.pomoc, důležitá telefonní čísla, ochrana člověka za mimořádných událostí)

Kompetence pracovní

- Při manuálních a pohybových činnostech se zaměřujeme na rozvoj hrubé i jemné motoriky v rámci individuálních možností jednotlivců.
- Na základě nápodoby a dodržování demonstrovaného pracovního postupu nacvičujeme se žáky základní pracovní postupy, dovednosti a operace.
- Při pracovních činnostech pracují žáci pod dohledem pedagogů s běžně dostupnými pomůckami, nástroji, přístroji a nářadím, které jsou používány v praktickém životě v domácnostech a při řemeslných pracích. V rámci těchto činností si žáci osvojují jejich odborné názvosloví a způsoby správného a bezpečného používání.
- Formy a metody nácviku pracovních činností diferencujeme podle individuálních schopností, míry zdravotního znevýhodnění, úrovně motoriky.
- Dostatečným opakováním v proměnlivých úkolech upevňujeme získané pracovní dovednosti a návyky tak, aby žák dosáhl maximální možné míry zručnosti a byl schopen jednotlivé činnosti podle zadaného postupu, návodu, náčrtu či případně jednoduchého technického výkresu zvládat co nejvíce samostatně.
- Realizujeme pracovní činnosti formou práce ve dvojicích a skupinách, čímž navozujeme situace vyžadující různé formy komunikace při kolektivní práci a rovněž situace umožňující sebehodnocení žáka i celého týmu, porovnání s ostatními a následné rozpoznání vlastních reálných možností při profesním uplatnění.
- Stanovujeme srozumitelná, individuálně přizpůsobená kritéria hodnocení jednotlivých pracovních úkolů. Při jejich stanovení klademe důraz na ocenění vytrvalosti a úsilí o dokončení práce.
- Při pracovních činnostech ovlivňujeme klima pracovní skupiny tak, aby byla umožněna optimální koncentrace na pracovní výkon – usilujeme o eliminaci rušivých podnětů, zařazujeme relaxační prvky v případě zvýšené únavy a snížení pozornosti.
- Zadáváním přiměřeně náročných úkolů, které umožňují i méně zručným jedincům pracovat v atmosféře uspokojení z vlastní práce, formujeme pozitivní vztah žáků k manuálním činnostem.
- Kladný vztah k manuálním činnostem podporujeme rovněž pořádáním školních soutěží o nejzdařilejší výrobky na různá témata, v nichž jsou žáci diferencovaně hodnoceni a odměňováni dle svých individuálních možností.
- Prezentací prací žáků (publikováním, zasíláním do soutěží, pořádáním výstav ve škole i v rámci různých veřejných akcí), zapojením dětí do péče o výzdobu, o úpravu vnějších prostor a okolí školy vedeme žáky k úctě k práci své i druhých.
- Opakovaně žáky seznamujeme s řády odborných učeben, před započetím pracovní činnosti jsou poučeni o bezpečném pracovním postupu a hygieně práce, vyžadujeme dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví.
- Provádíme praktický nácvik poskytnutí první pomoci při různých úrazech.
- Upozorňujeme žáky na postupy, které při pracovních činnostech poškozují životní prostředí, na základě praktických příkladů a modelování reálných situací je učíme rozpoznávat z tohoto hlediska nešetrné a závadné konání v různých profesích.
- V rámci předprofesní přípravy realizujeme exkurze a návštěvy „Dnů otevřených dveří“ na školách, které našim absolventům poskytují vhodné střední vzdělávání (OU, SOU, Praktické školy).
- Průběžně seznamujeme žáky s typickými pracovními činnostmi běžných profesí, využíváme nabízené exkurze na různá pracoviště. Současně na základě rozpoznání osobnostních limitů formujeme představu žáků o budoucím profesním uplatnění.

Kompetence digitální

- Umožňujeme žákům využívat v učebním procesu digitální zařízení a technologie.
- Učíme žáky získávat a sdílet data i informace v digitálním prostředí.
- Učíme žáky bezpečně a přehledně uchovávat získaná data a informace ve vytvořených archivech a třídit je tak, aby je v budoucnu dokázali při dalším učení využít.
- Vedeme žáky k využívání vhodných digitálních technologií při různých činnostech, pro naplňování potřeb osobního i občanského života, usnadnění vzdělávání, vlastní práce a komunikace.
- Vedeme žáky k poznání důvěryhodných digitálních zdrojů.
- Klademe důraz na respektování a dodržování netikety (pravidel slušného chování uživatelů internetu) při interakci v digitálním prostředí.
- Vedeme žáky k bezpečné komunikaci prostřednictvím digitálních technologií a cílenému snižování rizik souvisejících se ztrátou soukromí a osobního bezpečí při nedodržení pravidel komunikace.
- Vedeme žáky k tomu, aby chránili své osobní údaje a svá osobní data.